

УДК 621.326

Процюк Р. – ст. гр. МХс-21

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ДАВНЬОГРЕЦЬКА ФІЛОСОФІЯ В КУЛЬТУРІ УКРАЇНИ

Науковий керівник – канд. наук з соц. ком., доцент Мацюк Г. Р.

Protsyuk R .

Ternopil Ivan Puluj National Technical University

ANCIENT GREEK PHILOSOPHY IN THE CULTURE OF UKRAINE

Ключові слова: філософія, культура, Україна.

Keywords: philosophy, culture, Ukraine.

Греко-римська імперія є джерелом філософії і багатьох культурних течій, які допомагали людям удосконалювати як тіло, так і розум, так як древні греки вважали, що людина має бути досконалою як інтелектуально, так і фізично. Прикладами тому є Сократ, Мілон, Піфагор, Димосфен, Платон, Аристотель, Епікур, Піфагор. Кожен з цих мислителів-філософів брав участь в Олімпійських іграх, що не раз доводило їхню силу, так само як і їхні вчення і знання доводили свою мудрість і розум навіть після кінця їхніх життєвих доріг.

Ці люди – верхня частина айсберга древньої культури, хто популяризував греко- римську культуру. В Україні є згадки про грецькі колонії на півострові Крим, що говорить про родинне дерево багатьох українців. Звичайно популяризацією греко-римської культури в Україні свого часу займався батько сучасної української літератури Іван Котляревський, написавши свою легендарну «Енеїду». З особливим задоволенням він осягав риторику, філософію і політику. Однокласники по духовній семінарії згадували, що він вправно добирав до будь-якого слова дотепні і вдалі рими, за що його й прозвали «римачем»[1].

Хочеться згадати і Тараса Шевченка, який був найкращим поетом свого часу. Його роботи просякнуті антропоцентризмом, що досить рідко зустрічалось у філософії греків. Його творчість передає біль мільйонів розчавлених історією, їхню гостру ненависть, любов і надію. Проникнутий виразним відчуттям трагізму своєї долі, поет, чий ідеали надто випереджають його епоху, свідомо обирає долю самотника, який сам будує своє життя, прагнучи, втім, не втечі від людей, а спокою, необхідного для сердечного спілкування з Богом, осягнення правди Божої й сповіщення її людям. Він обирає роль Пророка, покликаного «і мертвим, і живим, і ненарожденним святую правду возвістити», а його «борітеся – поборете, вам Бог помагає» чи не є ознакою «стоїцизму» народу.

Дивлячись на бойові дії, що зараз тривають в Україні, і як звичайні люди, наші воїни, волонтери адаптувались до неї і як наша нація впродовж століть пробивалась через такі негаразди – нас можна гордо назвати студентами Зенона із Кітона, засновника школи стоїцизму. На найбільш базовому рівні стоїцизм вчить тому, що шлях до задоволення життям пролягає через навичку бути щасливим у заданих умовах у цей конкретний момент. Ця течія пояснює про тримання світлого розуму у найтемніші часи. Стоїцизм вчить, що всесвіт є детерміністський. Хоча людина може контролювати свої власні дії, все, що відбувається з нею, знаходиться поза її контролем. Іншими словами, згідно стоїцизму ви не можете керувати світом, ви можете

керувати тільки тим, як на нього реагуєте. Погляди течії на: *Обов'язки щодо себе*. Спершу подбайте про те, щоб бути ефективними і не обтяжувати інших необхідністю дбати про вас. *Обов'язки щодо родичів*. Подбайте про свою сім'ю, близьких: перевезіть їх у безпечне місце, якщо вони цього потребують, забезпечте їхні побутові та матеріальні потреби в міру ваших сил. *Обов'язки щодо людства*. Під час війни нам ми менше уваги приділяємо до проблем людства, адже йдеться насамперед про виживання та перемогу. Але навіть війна не може завадити вам: поширювати правдиву інформацію про війну, щоб дати можливість іноземним громадянам впливати на свою внутрішню політику у правильному руслі; опікуватися екологією, продовжуючи сортувати сміття, сумлінно виконувати свої обов'язки, щоб Україна перемогла і цим збільшила загальну безпеку людства [2].

Важко не погодитись, що українці є непорушна і антикрихка нація, проте важко сказати, що наші культурні реалії, навіть без урахування війни, могли б впасти в добу Древні Філософи. Цікавими є роздуми науковця Едуарда Єленевського щодо поглядів давньогрецьких філософів про нинішню Україну. На його думку Аристотеля утішило б прагнення України розбудувати демократію, однак філософ би зазначив, що наразі вона в нас надзвичайно слабка. В Україні немає еліти, немає розвиненого громадянського суспільства, немає лідера, котрий би відчував відповідальність перед історією. А державні мужі, тобто аристократія, на думку філософа, повинні мати три якості: патріотизм, моральність, професіоналізм [3].

Глибоко переконаний, що їхні враження були б жахливі. Сьогоднішній навчальний процес – це бездуховний формалізм, навіть без натяку на гармонійне формування знань. Академію було створено, щоб навчити правильно мислити, «лікей» – щоб практично застосовувати мозок, як основний інструмент людини. Ці заклади формували еліту, а нинішні ЗВО нищать суспільну ієрархію і псують людей, «виховуючи» їх без принципів та студентам просто дають інформацію, яку вони й так, часто навіть у ліпшій формі, можуть знайти в інтернеті або прочитати. Жахливо проводяться семінари – без дискусій, без обговорення, просто «запитання-відповідь». А тести – нераціональне зубріння. Якщо викладача можна замінити машиною, якщо він тільки додаток до комп'ютера і книжки – він не потрібен. Між викладачем та студентом має бути духовний зв'язок, тільки тоді вища освіта виконуватиме свої функції [3].

Також давньогрецькі філософи виступили б проти виїзду за кордон, на думку науковця. За кордон їхати варто, але лише вчитися, переймати досвід. Так робили Геракліт, Піфагор, Демокрит. Однак зауважу: має існувати місток, який забезпечив би не лише гідне повернення таких людей, а й можливість застосувати їхній досвід. Цього в Україні немає, тож навіть якщо такі люди хочуть залишитися на батьківщині, їм просто доводиться знову виїжджати за кордон [3].

Таким чином незважаючи на досить значні відстані у часі можна сказати, що в Україні відбувається ренесанс частин греко-римської культури і філософії, і незважаючи ні на що, ми прагнемо до самопізнання.

Література:

1. Бебик В. Іван Котляревський: українська спецоперація «Енеїда» // Голос України. URL: <http://www.golos.com.ua/article/349565> (дата звернення: 05.04.2024).
2. Юдін М. Зберігати спокій під ударами ракет: шлях стоїка в тумані війни URL: https://platoscave.com.ua/shliakh_stoika_v_tumani_viiny (дата звернення: 06.04.2024).
3. Давньогрецькі філософи про нинішню Україну. URL: <http://surl.li/slvsr> (дата звернення: 10.04.2024).